

פלישמן, גיזי (1897-1944)

(Gisi Fleishman). פעילה ציונית בסלובקיה, מראשי 'ויצו' ו'קבוצת העבודה' בסלובקיה. באוקטובר 1940 הוקם בפקודת השלטונות 'מרכז היהודים' בסלובקיה ופ' הופקדה על מחלקת העלייה של 'המרכז'. המחלקה היא הסוותה את המשך הפעילות הציונית של הנוער ושל מפעל ההכשרה. במסגרת מחלקתה של פ' נכללה המחלקה להכשרה מקצועית. בין הישגיה הראשונים של פ' היה העזרה שסייעה לארגן ל-326 גברים יהודים מפראג. יהודים אלה היו כלואים במחנה סוסנוביץ (Sosnowiec) שבפולין ובתחילת 1940 הצליחו להגיע לסלובקיה. פ' הצליחה לשכנע את שלטונות סלובקיה להתיר להם לשהות זמנית במדינה, ובינתיים ביקשה להם מקום מיקלט קבוע יותר. הם שוכנו במחנה בויהינה. בסיועם של רכירד ליכטהיים, נציג הסוכנות היהודית בז'נווה, ושל הנרי מונטור, מהמגבית הארץ-ישראלית המאוחדת בניו יורק, מצאה פ' מקומות מיקלט בטוחים יותר לאותם יהודים. בסופו של דבר הגיעו כמעט כולם לארץ-ישראל או לארצות חופשיות אחרות, לפני שהחלו גירושי היהודים מסלובקיה באביב 1942.

לקראת חודשי האביב של 1942 החלה מתגבשת קבוצת אישים יהודים, שנודעה כ'קבוצת עבודה' אשר פעלה בתחום הצלת יהודי סלובקיה. בצד פ' בלט בקבוצה הרב מיכאל דב ויסמנדל.

אחרי תחילת הגירושים של יהודי סלובקיה במרס 1942 ניסתה ה'קבוצה' למנוע את המשך גירושם של היהודים, באמצעות שיחודו של דיטר ויסליצני. לגיוס הכספים הדרושים לכך התכתבה עם 'החלוץ' ועם הג'וינט בשווייץ. הפסקת גירושם של היהודים (מאוקטובר 1942 עד 1944) עודדה את רוחם של אנשי 'קבוצת העבודה' לעבד תוכנית נועזת יותר, היא 'תכנית אירופה', ומטרתה להציע לויסליצני להפסיק כליל גירוש יהודים מארצות הכיבוש באירופה תמורת מטבע זר שישלחו יהודים שמחוץ לשטחים שבשלטון הגרמנים ובעלי-בריתם. לפ' היה חלק נכבד בהתוויית התוכנית, והיא היתה פעילה ביותר בנסיונות לממשה, ולשם כך קיימה קשרים עם אישים ומוסדות בחוץ-לארץ. בשל חוסר זהירות נעצרה פ' בידי הגסטפו לארבעה חודשים. בעת מאסרה נעשה עוד ניסיון לאפשר את יציאתה מסלובקיה, אך היא סירבה בתוקף, ועם שחרורה חזרה לעבודתה.

אחרי כניסת הס"ס לסלובקיה באוגוסט 1944, בעקבות דיכוי המרד הסלובקי הלאומי, ניסתה פ' להתקבל אצל אלואיס ברונר ולהשפיע על קצין הס"ס קורט בכר להפסיק את הגירושים. אותה דחתה הצעה להסתתר מפני הגרמנים באחד הבונקרים בברטיסלובה. במצוד של הס"ס ב-28 בספטמבר 1944 נעצרו כמעט כל אנשי 'קבוצת העבודה' ופ' בתוכם. העצורים הובאו למחנה סרד. פ' ועוד חבר של 'מרכז היהודים' הושארו בברטיסלובה, כדי לדאוג לקיומם של העצורים, ולחסל את ענייניו של 'מרכז היהודים'.

בתחילת אוקטובר 1944 נשלחה פ' באחד המשלוחים האחרונים לאושוויץ, עם הוראה מפורשת לשלטונות המחנה: 'RU' (Rückkehr Unerwünscht) ('שיבתה אינה רצויה'). מיד עם הגיעה למחנה נרצחה בתאי הגז.